

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра етнології та краєзнавства

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЕТНОЛОГІЇ**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вибірковий блок
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
Етнологія
Теоретичні проблеми етнології
вибіркова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	<u>3</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>екзамен</u>

Викладач: Казьмирчук Марія Григорівна, доктор історичних наук, професор, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

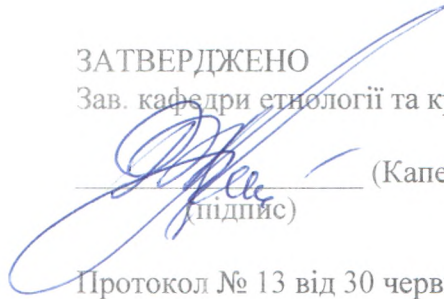
Пролонговано: на 2022/2023 н.р. 2022р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Казьмирчук Марія Григорівна, доктор історичних наук, професор, доцент кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

 (Капелюшний В.П.)
(підпис)

Протокол № 13 від 30 червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від № 7 від 26 серпня 2021 року.

Голова науково-методичної комісії (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів системну уяву щодо шкіл та напрямів у світовій етнологічній науці.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати:

- основні поняття й наукові категорії етнології;
- методи та методика етнологічних досліджень;
- основні наукові напрями в етнології.

2. Вміти:

- застосовувати концептуальні наукові підходи етнології на практиці;
- критично аналізувати різноманітну інформацію, самостійно підбирати літературу та працювати з джерелами;
- аналізувати етнологічні дослідження з точки зору набутих теоретико-методологічних підвалин.

3. Володіти:

- здатністю до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
- готовністю до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу;
- готовністю до публічного виступу за фахом, доводити власні висновки, пропозиції, аргументи.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Історія зарубіжної етнології» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітнього рівня «магістр». Розглядаються основні етапи становлення етнологічної науки, етнологічні знання за доби античності, середньовіччя та раннього нового часу, інституціалізація етнологічної науки у Європі та США, основні напрями та наукові школи етнології, зокрема еволюціонізм, дифузійнізм, французька соціологічна школа, марксистські, біологічні, етнопсихологічні течії, функціоналізм, структуралізм, постструктуралізм тощо. Особлива увага приділяється вивченню першоджерел.

4. Завдання (навчальні цілі): формування цілісної системи знань про школи та напрями у світовій етнологічній науці. У результаті вивчення курсу студенти повинні засвоїти елементи пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел щодо дисципліни, демонструвати розуміння предмету, особливостей джерельної бази, основних понять та наукових категорій, які використовуються у процесі викладання дисципліни, вміти розкрити характер та основні тенденції розвитку зарубіжної етнології як науки, з'ясувати особливості та характерні риси зарубіжних етнологічних шкіл, а також всебічно характеризувати основні етапи становлення етнологічних знань.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація*; 4. автономність та відповідальність*)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати термінологію, спільні та відмінні риси різних зарубіжних наукових етнологічних шкіл.	Лекція, семінар, самостійна робота	контрольна	5%
			усне опитування	8 %
1.2	Знати основні етапи формування етнологічних знань у світовій науці.	Лекція, семінар, самостійна робота	контрольна	5%
			письмове	4 %
			усне	8 %
1.3	Знати тенденції розвитку сучасної етнології.	Лекція, семінар, самостійна робота	усне	8 %
			письмове	4 %
			контрольна робота	5%
2.1	Вміти застосовувати концептуальні наукові підходи зарубіжної етнології на практиці.	лекція, семінар, самостійна робота	усне	8%
			контрольна робота	5 %
2.2	Вміти аналізувати етнологічні дослідження з точки зору набутих теоретико-методологічних підвалин	лекція, самостійна робота	Екзамен	20%
4.1	Бути готовим обрати та обґрунтувати методологічні підходи під час проведення наукових досліджень, спираючись на досягнення основних етнологічних наукових шкіл	лекція, самостійна робота	Екзамен	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання.

Результати навчання дисципліни Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	4.1
1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.	+	+	+	+	+	+
2. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології.	+	+	+	+	+	+
5. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.		+	+		+	+
14. Демонструвати уміння формулювати наукову проблему, робочі гіпотези, дослідницькі завдання та методи їх вирішення в предметному полі етнології.				+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання*:

Контрольна робота з тем ЗМ (тест), РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1 – 20 балів / 12 балів.

Письмове завдання з перевірки самостійної роботи ЗМ: РН 1.2, 1.3 – 10 балів / 6 балів.

Оцінювання роботи під час семінарського заняття ЗМ : РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1 – 30 балів / 18 балів.

*Примітка: максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – екзамен;

- максимальна кількість балів, які можуть бути отримані студентом – 40 балів;

- оцінюються такі результати навчання студента: вміння розкрити характер та основні тенденції розвитку зарубіжної етнології як науки, з'ясувати особливості та характерні риси зарубіжних етнологічних шкіл, вміння всебічно характеризувати основні етапи становлення етнологічних знань.

- форма проведення екзамену – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;

- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали**.

Необхідна умова допуску до екзамену: студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав **менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум)**. Рекомендований мінімум допуску до екзамену **36 балів**.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем змістового модуля (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання письмових завдань з переліку самостійної роботи; бали, отримані під час модульного контролю (за виконання тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (екзамену), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу складається з 1 змістового модуля. Змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу курсу.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (контрольні роботи, усне опитування, письмові завдання) і підсумковий контроль (екзамен). Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестровий контроль – максимум 60 балів; екзамен – максимум 40 балів).

Змістовий модуль			Екзамен
60 балів (максимум)			40 балів (максимум)
Семінар. заняття	Модульний контроль	Самост. робота	
30 макс.	20 макс.	10 макс.	

Семінарські заняття

Упродовж семестру оцінюється робота студента під час кожного семінару (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість отримати від 1 до 3 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Самостійна робота

Основним завданням самостійної роботи є розширення та поглиблення студентами теоретичних знань з дисципліни та отримання практичних вмінь самостійного пошуку, вивчення та аналізу різноманітних історичних джерел та наукової історичної літератури. Виконання самостійної роботи перевіряється у вигляді письмового розкриття питання із переліку питань, завданих для самостійної роботи.

Виконання письмового завдання з перевірки самостійної роботи студентів оцінюється від 1 до 10 балів.

Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 10 балів;
- тема розкрита неповно 7-9 балів;
- відповідь суто компілятивного рівня 4-6 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-3 бал.

Перелік питань для самостійної роботи викладач висилає електронною поштою після проведення першої лекції.

Модульний контроль

У курсі передбачено 1 *змістовий модуль* та 1 *модульну контрольну роботу*. По завершенні вивчення змістового модуля студент складає модульний контроль (МК). Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. Студент, який не відпрацював семінарські заняття, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується. МК проводиться у письмовій тестовій формі і виконується на останньому занятті з даного змістового модуля. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється у 1 бал. Максимальна кількість балів, яку можна набрати за МК – 20 балів.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються відповідно до чинних в Університеті нормативних документів.

Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, перелік питань самостійної роботи, питання та завдання підсумкової контрольної роботи з даної дисципліни див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни.

Екзаменаційний білет містить 2 питання, кожне з яких які оцінюються у діапазоні від 1 до 20 балів.

Критерії оцінок з одного екзаменаційного завдання:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15

Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки 10-12

Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми 7-9

Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу 4-6

Відповідь має значні помилки елементарного рівня 1-3

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	19	17	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

ІСТОРИЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЕТНОЛОГІЇ		Кількість навчальних годин		
		лекції	семінар. заняття	сам. робота
<u>Змістовий модуль</u>				
1	Вступ. Тема 1. Становлення етнології як науки	2	2	6
2	Тема 2. Основні концепції еволюціонізму в етнології	2	2	8
3	Тема 3. Дифузійонізм в етнології 2 пол. XIX – поч. XX ст.	2	2	8
4	Тема 4. Біологічні течії в етнології	2	2	8
5	Тема 5. Марксистський напрямок в етнології	2	2	8
6	Тема 6. Американська школа історичної етнології	2	2	8
7	Тема 7. Французька соціологічна школа	2	2	8
8	Тема 8. Етнопсихологічний та психоаналітичний напрями в етнології	2	2	8
9	Тема 9. Школи і напрями в американській етнології 2 пол. XX ст.	2	1	8
10	Тема 10. Функціоналізм в етнології	1	1	4
11	Тема 11. Структуралізм та постструктуралізм в етнології	1	1	4
Модульний контроль			1	
<i>Письмове завдання з перевірки самостійної роботи</i>				2
Всього:		20	20	80

Згальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Семінари – 20 год.

Самостійна робота – 80 год.

Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Дельєж, Р. (2008). Нариси з історії антропології. Школи. Автори. Теорії / Дельєж Роберт. Євген Марічев (пер. з фр.). Київ.
2. Леньо, П.Ю., (2013). Сучасний стан і перспективи розвитку європейської етнології. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер.: Історія, 2, с.134-137.
3. Надольська, В. В. (2009). Етнологія: термінологічно-понятійний довідник / Валентина Василівна Надольська; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Іст. ф-т. Луцьк.
4. Надольська, В.В., (2009). Етнологія: термінологічно-понятійний довідник. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Пирогова-Таран, Л.В., 2013. Етнологія та/чи історична антропологія. Український історичний журнал, 1, с.119-124.
5. Kertzer, D. I. (2009). Social Anthropology and Social Science History. *Social Science History*, 33(1), 1–16. <http://www.jstor.org/stable/40267990>
6. Macagno, L. (2012). Franz Boas e Kamba Simango: epistolários de um diálogo etnográfico. *Travessias Antropológicas: Estudos En Contextos Africanos* (Wilson Trajano Filho, Org. Brasília: ABA).
7. Niina Timosaari (2017). Edvard Westermarck - totuuden etsijä. https://www.academia.edu/34375895/Edvard_Westermarck_totuuden_etsij%C3%A4_Gaudeamus_2017
8. Shankland, D. (2019). Social Anthropology and its History. *Zeitschrift Für Ethnologie (ZfE) / Journal of Social and Cultural Anthropology (JSCA)*, 144, 51–76. <https://www.jstor.org/stable/27034091>
9. Thomas Hylland Eriksen (2022) Axel Sommerfelt in the history of social anthropology, *History and Anthropology*, 33:5, 580-587, DOI: [10.1080/02757206.2022.2034624](https://doi.org/10.1080/02757206.2022.2034624)

Додаткові:

1. Леві-Строс, К. (2000). Структурна антропологія. Київ.
2. Попов, М. (2019). SOCIAL ANTHROPOLOGY AND MATHEMATICS. *Social Anthropology* .
3. Mauro W B Almeida (2015) Structuralism (IESBS). https://www.academia.edu/27844627/2015_Structuralism_IESBS_pdf
4. Kuper, A. (2005). "TODAY WE HAVE NAMING OF PARTS" The Work of Anthropologists in Southern Africa. Benoît De L'Estoile, Federico Neiburg and Lygia Sigaud (Eds.), 2005. *Empires, Nations, and Natives: Anthropology and State-Making*. Empires, Nations, and Natives: Anthropology and State-Making. Duke University Press.
5. Eriksen, Thomas Hylland. 2018. Cooling down the Overheated World: Lessons from Anthropology and Cultural History. *Gjessing Lecture*. Museum of Cultural History: University of Oslo.
6. Kertzer D. I. (2009). Social Anthropology and Social Science History. *Social science history*, 33(1), 1–16.
7. Lyman, R. L., & O'Brien, M. J. (2004). Nomothetic science and idiographic history in twentieth-century Americanist anthropology. *Journal of the history of the behavioral sciences*, 40(1), 77–96. <https://doi.org/10.1002/jhbs.10180>
8. Axel Brian Keith., editor. (2002). *From the Margins: Historical Anthropology and Its Futures*. Durham, NC: Duke University Press.
9. Jonker E. (2011). Van relativisme naar oordeelsvorming. Recente tendensen in de wetenschaps-geschiedschrijving [From relativism to evaluation. Recent trends in the historiography of science and the humanities]. *Studium (Rotterdam, Netherlands)*, 4(1), 2–15.
10. Народження етнографії (середина 19 ст). Зарубіжні і вітчизняні етнографи. Їх внесок у розвиток науки. Основні етнологічні школи. http://ni.biz.ua/18/18_1/18_12964_rozhdenie-etnografii-seredina--v-zarubezhnie-i-otechestvennie-etnografi-ih-vklad-v-razvitie-nauki-osnovnie-shkoli.html